

Załącznik do Uchwały Nr
Rady Powiatu Rzeszowskiego
z dnia
w sprawie
„Powiatowego Programu Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie”

P O W I A T O W E
CENTRUM POMOCY RODZINIE
W RZESZOWIE –
OŚRODEK INTERWENCJI KRYZYSOWEJ
W GÓRNIE

POWIAT RZESZOWSKI

**Powiatowy program przeciwdziałania
przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar
przemocy w rodzinie**

RZESZÓW 2021

SPIS TREŚCI

I. Wprowadzenie	3
II. Charakterystyka Powiatu Rzeszowskiego oraz jego zasoby	13
III. Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Powiatu Rzeszowskiego, Analiza SWOT	17
IV. Cel Główny i Cele Szczegółowe Programu	30
V. Adresaci i Realizatorzy Programu	33
VI. Źródła Finansowania Programu	34
VII. Monitoring i Ewaluacja Programu	35
VIII. Spis Map, Tabel i Wykresów	37
IX. Wzór Harmonogramu Realizacji „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie”	39

I. WPROWADZENIE

Zjawisko przemocy domowej stanowi od wielu lat problem społeczny i jedno z podstawowych zagrożeń zarówno dla rodziny, jak i poszczególnych jej członków. Jest zjawiskiem złożonym, a konsekwencje jakie ze sobą niesie, mają wpływ nie tylko na doświadczające tej przemocy jednostki, ale na ogół społeczeństwa.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jest jednym z najważniejszych dokumentów w ustawodawstwie polskim regulującym zasady postępowania w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie. Definiuje pojęcie przemocy, określa zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, zasady postępowania wobec osób jej doznających oraz zasady postępowania wobec sprawców.

Ustawa precyzuje również zadania nałożone na powiaty, zgodnie z art. 6 ust. 3 do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

1. opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
2. opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Niniejszy Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021-2026 jest odpowiedzią na obowiązki nałożone w ustawie. Określa kompleksowe działania skierowane do mieszkańców Powiatu Rzeszowskiego, których realizacja ma za zadanie ochronę ofiar przemocy w rodzinie, profilaktykę w tym promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą jak również edukację jej sprawców. Ponadto jego celem jest podnoszenie jakości i skuteczności działań podejmowanych na rzecz rodzin dotkniętych przemocą przez instytucje działające w tym zakresie.

Program jest zbieżny z celami i kierunkami działań zawartymi w powiatowych programach strategicznych takich jak: Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów

Społecznych, Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych, Program Systemu i Rozwoju Pieczy Zastępczej.

Zaplanowane w programie działania są kontynuacją i rozszerzeniem realizowanych wcześniej w ramach „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011 — 2020”, którego głównym celem było **przeciwdziałanie przemocy domowej oraz ochrona jej ofiar poprzez działania profilaktyczne, interwencyjne i edukacyjne w Powiecie Rzeszowskim.**

Głównymi realizatorami działań zawartych w w/w Programie było Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Górnio, które

w ramach pomocy osobom i rodzinom zagrożonym bądź doświadczającym przemocy domowej oferowały wielodyscyplinarną pomoc oraz wsparcie.

OIK w Górnio jest ważnym elementem pracy na rzecz osób, rodzin zagrożonych czy doznających przemocy w rodzinie, w ramach działań interwencyjnych świadczy usługi w formie:

1. poradnictwa specjalistycznego w tym prawnego, psychologicznego i rodzinnego oraz socjalnego,
2. bezpiecznego schronienia w sytuacjach uzasadnionych, zagrażających zdrowiu lub życiu osób/rodzin ofiar przemocy,
3. interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu, których celem jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie.

Przemoc jest wieloaspektowym obszarem, który w negatywny sposób wpływa na rodzinę, w tym szczególnie na dzieci, młodzież czy osoby starsze. Skutki psychospołeczne są tak duże, że wymagają systemowych, zintegrowanych działań o charakterze profilaktycznym i edukacyjnym. Działania w w/w obszarze, które podejmowano w Powiecie Rzeszowskim w ramach realizacji zadań zawartych w Powiatowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011 — 2020 miały na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, łagodzenie skutków przemocy domowej oraz promowały prawidłowe wzorce funkcjonowania rodziny bez przemocy i wdrażały prawidłowe metody wychowawcze.

W ramach realizacji celów w w/w obszarze do mieszkańców Powiatu Rzeszowskiego kierowane były różnego rodzaju działania profilaktyczne, edukacyjne i informacyjne, m.in.:

- w celu **zwiększenia dostępności informacji dla osób potrzebujących pomocy**, wykorzystane zostały wszystkie innowacyjne metody przekazywania informacji i wiedzy, począwszy od tradycyjnych form w postaci pism informacyjnych po wykorzystanie rynku mediów: telewizji, radia i Internetu. Regularnie na stronach internetowych PCPR w Rzeszowie, stronach gmin Powiatu Rzeszowskiego oraz w lokalnej prasie ukazywały się informacje dotyczące pomocy świadczonej osobom zagrożonym bądź uwikłanym w przemoc przez OIK w Górnicy oraz inne instytucje działające w obszarze przeciwdziałania przemocy. Dodatkowo systematycznie ukazywały się artykuły profilaktyczno – edukacyjne oraz informacyjne dotyczące przemocy w rodzinie, jej skutków oraz form zapobiegania.

Ponadto przygotowane i rozpowszechnione zostały dwa krótkie filmy profilaktyczne. Pierwszy poruszył temat zagrożeń płynących z przemocy domowej szczególnie w stosunku do dzieci, drugi zaś miał na celu zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej przemocy wobec osób starszych. Filmy zostały umieszczone na stronach internetowych oraz były emitowane w lokalnej/regionalnej telewizji. Umożliwiono również ich publikację przez inne instytucje działające w obszarze pomocy społecznej oraz szkoły.

Treści profilaktyczne, informacyjne oraz edukacyjne były przekazywane również poprzez opracowanie i upowszechnianie ulotek i wizytówek instytucji udzielających wsparcia w tym PCPR w Rzeszowie i OIK w Górnicy. Dane teleadresowe w/w instytucji zostały umieszczone również na kubkach, długopisach i innych gadżetach, które stanowiły upominki dla uczestników konkursów, spotkań profilaktycznych, warsztatów, konferencji itp.

- organizowano **zajęcia o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym** dla dzieci i młodzieży w szkołach z terenu Powiatu Rzeszowskiego, prowadzone przez pracowników Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Górnicy. Ich tematyka była dostosowana do wieku uczestników oraz zgłaszanych przez nauczycieli potrzeb i dotyczyła przede wszystkim przemocy w rodzinie, przemocy rówieśniczej, cyberprzemocy, możliwości rozwiązywania konfliktów oraz uzależnień, na które narażona jest współczesna młodzież.

Dwukrotnie w szkołach ponadgimnazjalnych zostały zorganizowane cykle warsztatów profilaktycznych mających na celu między innymi zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zagrożeń płynących z przemocy, poszerzenie wiedzy na temat skutków przemocy oraz nabywanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych.

Zorganizowano łącznie 4 konkursy plastyczne skierowane do uczniów szkół podstawowych oraz gimnazjalnych z terenu Powiatu Rzeszowskiego. Ich celem było zwrócenie uwagi na temat przemocy i zagrożeń z nią związanych oraz uświadomienie

dzieciom przysługujących im praw i możliwości, które pozwolą im uchronić się np. przed przemocą fizyczną. Wybrane prace konkursowe zostały wykorzystane do opracowania materiałów profilaktycznych: plakatu, kalendarza oraz ulotki dla nauczycieli na temat NK.

Kolejną formą działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży były spektakle teatralne, które dzięki swej ciekawej formie i nieszablonowemu podejściu okazały się doskonałym sposobem przekazania treści dotyczących przeciwdziałania przemocy.

- w ramach **działań skierowanych do rodzin** zorganizowano m.in. Szkolenia dla rodziców, których program zakładał wsparcie rodziców w codziennych kontaktach z dziećmi. Spotkania miały na celu opanowanie umiejętności lepszego porozumiewania się dorosłych z dziećmi, zastanowienie się nad własną postawą wychowawczą oraz wymianę doświadczeń.

Dodatkowo w celu zapewnienia kompleksowego wsparcia, w wybranych szkołach zorganizowano spotkania grupowe i indywidualne dla rodziców z psychologiem. Ich celem było przybliżenie rodzicom uczniów tematyki radzenia sobie z formami agresji i przemocy wśród dzieci, skutków przemocy, cyberprzemocy oraz przedstawienie pokrótce prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci i młodzieży, jakie powinni stosować.

Działaniem, które umożliwiałałoby zdobycie lub poszerzenie wiedzy z zakresu opieki nad dzieckiem, prawidłowych metod wychowawczych i wpływu przemocy w rodzinie na rozwój dziecka była również organizacja spotkań „Klubu dla rodziców i dzieci” oraz „Warsztatów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie z elementami arteterapii”.

Pracownicy Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Górnicy przygotowali i opracowali również poradnik „*ODCIENIE RODZICIELSTWA. Kilka rad jak być dobrym rodzicem*”, zawierający szereg przydatnych wskazówek dotyczących wychowania dzieci i młodzieży w poszczególnych etapach ich rozwoju. Poradnik został przekazany rodzicom, nauczycielom a także instytucjom współpracującym z OIK.

- ważną grupą odbiorców **działań profilaktycznych i edukacyjnych** byli również **seniorzy**. Zostały dla nich zorganizowane cykle spotkań ze specjalistami z różnych dziedzin m.in. psychologiem, prawnikiem, specjalistą ds. osób niepełnosprawnych, dietetykiem, rehabilitantem. Seniorzy wzięli również udział w zajęciach z elementami arteterapii oraz pikniku rodzinnym, na którym mieli możliwość spędzenia czasu ze swoimi dziećmi i wnukami.

Osoby starsze są tą grupą społeczeństwa, która ze względu na wiek i ograniczone możliwości jest najbardziej narażona na przemoc ze strony bliskich i otoczenia. W związku z tym priorytetowym celem działań zaplanowanych w stosunku do osób starszych było

dotarcie do nich z informacją, przekazanie wiedzy czym jest przemoc, jakie są jej przejawy i skutki oraz gdzie można szukać pomocy i wsparcia.

- **współpracowano z instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz z organizacjami pozarządowymi** w celu uzyskania dodatkowej pomocy dla osób i rodzin doświadczających bądź zagrożonych przemocą. Wielokrotnie organizowane były spotkania, szkolenia, happeningi i konferencje. W czasie ich trwania inicjowano panele dyskusyjne w trakcie których poruszany był problem zjawiska przemocy domowej, dzielono się również doświadczeniami oraz dobrymi praktykami. Zarówno pracownicy PCPR w Rzeszowie jak i OIK w Górnicy regularnie uczestniczyli też w prelekcjach i debatach wspierając wszelkie inicjatywy lokalne dotyczące wspólnych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Jednym z wielu przedsięwzięć wartych uwagi, była organizacja spotkania dla instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy, mającego na celu podzielenie się dobrymi praktykami. Spotkanie rozpoczęło się spektaklem pt. „Początek” realizowanym przez Fundację „Znaczenie”, pracującą, na co dzień z rodzinami wieloprotblemowymi, dysfunkcyjnymi, w których doszło do dezintegracji lub są nią zagrożone. W dalszej części spotkania odbyła się krótka prezentacja działalności Fundacji oraz panel dyskusyjny z udziałem zaproszonych gości. Omówiono innowacyjne metody pracy z rodzinami w tym stosowanie tzw. „diady asystenckiej”.

- w ramach **działań edukacyjnych skierowanych do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie** zorganizowanych zostało szereg szkoleń:

- „Praca z trudnym klientem” - celem szkolenia było przybliżenie uczestnikom tematyki związanej z pracą i z komunikacją z trudnym klientem oraz bezpieczeństwem pracy pracowników z obszaru pomocy społecznej i administracji samorządowej, mających bezpośredni kontakt z klientem roszczeniowym.
- cykl szkoleń na temat wypalenia zawodowego, stresu oraz radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych - celem szkolenia było rozwijanie umiejętności z zakresu efektywnego radzenia sobie z sytuacjami stresowymi w pracy zawodowej oraz zapobieganie wypaleniu zawodowemu.
- szkolenie na temat dopalaczy - celem szkolenia było dostarczenie szczegółowej wiedzy na temat środków psychoaktywnych.

- szkolenie pn.: *Terapia Skoncentrowana na Rozwiązaniach w pracy z klientem w sytuacji kryzysowej*” - celem szkolenia było dostarczenie szczegółowej wiedzy na temat wzmocnienia kompetencji miękkich niezbędnych w pracy z klientem w sytuacji kryzysowej m.in. przemocy domowej.
- szkolenia doskonalące kadrę specjalistyczną PCPR i OIK mające na celu podnoszenie kompetencji i dostosowanie oferty pomocowej do zmieniających się potrzeb i przepisów prawnych.
- ponadto zorganizowano szkolenie dla kadry pedagogicznej w szkołach z terenu Powiatu Rzeszowskiego, mających na celu nabycie umiejętności diagnozy ucznia jako ofiary przemocy oraz sposobów postępowania z dzieckiem krzywdzonym oraz w sytuacjach kryzysowych związanych z przemocą.

- w celu poszerzenia **oferty usług skierowanych do mieszkańców Powiatu Rzeszowskiego**, pozyskiwano środki finansowe w formie dotacji na realizację Projektów w ramach Programu Osłonowego *„Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”*. Działania zaplanowane i realizowane w ramach projektów objęły wszystkie grupy społeczne w tym dzieci, młodzież, rodziców oraz seniorów z środowisk zagrożonych bądź doświadczających przemocy. Osoby pokrzywdzone przemocą w rodzinie mogły skorzystać z grupowych formy wsparcia, którą stanowi np. funkcjonująca przy OIK w Górnicy Grupa Wsparcia „Orchidea”.

Warunkiem skutecznej pomocy osobom/rodzinom uwikłanym bądź zagrożonym zjawiskiem przemocy w rodzinie jest współpraca głównych realizatorów Programu oraz partnerów. Wsparcia w realizacji celów udzielały instytucje działające w obszarze pomocy rodzinie między innymi: OPS, Zespoły Interdyscyplinarne, placówki oświatowe: szkoły podstawowe, gimnazja, zespoły szkół, szkoły średnie, placówki służby zdrowia, policja, zespoły kuratorskie, których działania są zbieżne z celami zawartymi w Programie.

Ośrodki Pomocy Społecznej, najczęściej są miejscem pierwszego kontaktu dla osób poszukujących pomocy oraz prowadzą szeroko rozumianą pracę socjalną z ludźmi, którzy dotknięci są marginalizacją, wykluczeniem lub niedostosowaniem społecznym również w związku z doświadczaniem przemocy. Na terenie powiatu funkcjonuje 8 gminnych, 2 miejskie i 4 miejsko-gminne Ośrodki Pomocy Społecznej.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada na samorządy gmin obowiązek powoływania Zespołów Interdyscyplinarnych. Funkcjonują one w ramach działalności Ośrodków Pomocy Społecznej. Ich celem jest budowanie lokalnego systemu

wsparcia dla osób i rodzin doświadczających przemocy, diagnozowanie problemu, działania zapobiegawcze i prewencyjne w środowiskach zagrożonych przemocą oraz wypracowanie standardów współpracy międzyinstytucjonalnej. W skład Zespołów Interdyscyplinarnych d.s. przeciwdziałania przemocy wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz kuratorzy sądowi. W Powiecie Rzeszowskim swoje działania prowadzi 14 zespołów interdyscyplinarnych, po jednym w każdej gminie. Zespół Interdyscyplinarny ma możliwość tworzenia Grup Roboczych. W skład Grupy Roboczej wchodzi pracownik socjalny, dzielnicowy, jeżeli w rodzinie są dzieci pedagog szkolny bądź wychowawca przedszkolny, a także psycholog bądź terapeuta pracujący z osobami doświadczającymi przemocy lub stosującymi przemoc, jeśli zachodzi potrzeba – pracownik ochrony zdrowia, kurator sądowy, asystent rodziny lub inny specjalista, zaangażowany w pomoc rodzinie. Przedstawiciele Grupy Roboczej spotykają się zarówno z osobami doświadczającymi przemocy jak i stosującymi przemoc i we współpracy z rodziną pracują nad zaplanowaniem i realizacją stosownej pomocy oraz jej monitoringiem.

Pozostali partnerzy wspomagają działania podjęte w celu pomocy osobom/rodzinom uwikłanym w zjawisko przemocy w zależności od potrzeb i sytuacji. Znaczącą rolę ma współpraca polegająca na wymianie informacji oraz tworzeniu lokalnych koalicji.

Charakterystyka zjawiska przemocy domowej

W świetle Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jako przemoc w rodzinie należy rozumieć: *„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny [*], w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”*.

Ustawa jako członka rodziny definiuje *„osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1950 i 2128), a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą”*.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- **jest intencjonalna** – jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,

- **siły są nierówne** – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą. Ofiara jest słabsza a sprawca silniejszy.
- **narusza prawa i dobra osobiste** – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku itd.)
- **powoduje ból i cierpienie** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Rodzaje przemocy:

- **fizyczna – naruszanie nietykalności fizycznej.** Przemoc fizyczna jest intencjonalnym zachowaniem powodującym uszkodzenie ciała lub niosącym jego ryzyko.
- **psychiczna – naruszenie godności osobistej.** Przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby, jest najczęstszą formą przemocy i nierzadko trudno ją rozpoznać.
- **seksualna – naruszenie intymności.** Przemoc seksualna polega na zmuszaniu osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić.
- **ekonomiczna – naruszenie własności.** Przemoc ekonomiczna wiąże się z celowym niszczeniem czyjejś własności, pozbawieniem środków do życia lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby.
- **zaniedbanie – naruszenie obowiązku opieki ze strony bliskich.** Zaniedbanie jest formą przemocy ekonomicznej i oznacza np. niedawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie, nieudzielenie pomocy, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb: mieszkania, kuchni, łazienki, łóżka itp.

Cykl przemocy

Przemoc domowa nie jest czynem jednorazowym. Często ma długą, nawet kilkunastoletnią historię. Jeżeli w ogóle dochodzi do jej ujawnienia, to zwykle za ostatnimi incydentami stoją lata wydarzeń, które budowały fundamenty przemocy. Zjawisko to, w kręgu rodziny powtarza się, według zauważalnej prawidłowości nazywanej cyklem przemocy. Cykl przemocy składa się z trzech następujących po sobie faz:

- **faza narastającego napięcia.** W tej fazie narasta napięcie i agresywność sprawcy. Każdy drobiazg wywołuje jego irytację, wszczyna awantury bez powodu, może pić więcej alkoholu, prowokuje kłótnie i staje się coraz bardziej niebezpieczny.
- **faza gwałtownej przemocy.** W tej fazie napięcie, które narastało w sprawcy, znajduje upust. Jego zachowanie staje się bardzo nieprzewidywalne, gwałtowne. Wybuchy gniewu mogą wywołać drobiazgi, np. pozostawienie jakiejś rzeczy w danym miejscu, opóźnienie posiłku. Dochodzi do eksplozji zachowań agresywnych, które mogą przyjmować różne formy.
- **faza miodowego miesiąca.** Sprawca przeprosza za swoje zachowanie, obiecuje poprawę. Bywa czuły, troskliwy, zapewnia o miłości, usprawiedliwia swoje zachowanie – kupuje prezenty, kwiaty. Dużo uwagi poświęca także dzieciom. Ofiara zaczyna wierzyć, że sprawca się zmienił, a przemoc była jedynie incydentem. Faza miodowego miesiąca zazwyczaj nie trwa długo, ale zatrzymuje ofiarę w cyklu przemocy, zapomina ona o pozostałych fazach. Po jakimś czasie napięcie powraca i cały cykl przemocy się powtarza.

Cykle takie mogą trwać przez wiele lat. Zwykle fazy „miodowego miesiąca” się skracają, a fazy „narastającego napięcia” i „gwałtownej przemocy” wydłużają i przebiegają bardziej dramatycznie. Cykliczność przemocy sprawia, że ofiarom trudno jest podjąć działania mające na celu zatrzymanie przemocy.

Przemoc w świetle polskiego prawa

Przemoc w rodzinie należy zakwalifikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Jako problem ogólnospołeczny ujmowany w kontekście łamania praw człowieka znalazła odzwierciedlenie w wielu dokumentach krajowych. Poniżej wymieniono najistotniejsze z nich.

Najważniejszym dokumentem w ustawodawstwie polskim jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. rozdział „Wolność, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela”, która reguluje zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne. Konstytucja przyznaje każdemu prawo żądania od organów szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

Kolejnym istotnym dokumentem jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Definiuje ona pojęcie przemocy, określa zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy

domowej, zasady postępowania wobec osób doznających przemocy w rodzinie oraz zasady postępowania wobec sprawców.

Istotna jest również ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, która określa kompetencje jednostek i pracowników pomocy społecznej, których zadaniem jest udzielanie wszelkiej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej.

II CHARAKTERYSTYKA POWIATU RZESZOWSKIEGO ORAZ JEGO ZASOBY

Powiat Rzeszowski położony jest w centralnej części województwa podkarpackiego. Został utworzony w 1999r. w skutek reformy administracyjnej. Jego siedzibą jest miasto Rzeszów. Powiat wchodzi w skład obszaru metropolitalnego miasta Rzeszowa. Powierzchnia Powiatu Rzeszowskiego wynosi 1 147 km². Sąsiaduje z powiatem łańcuckim, przeworskim, przemyskim, brzozowskim, strzyżowskim, ropczycko-sędziszowskim, kolbuszowskim, niżańskim, leżajskim oraz miastem Rzeszów na prawach powiatu. W skład administracyjny wchodzi 14 gmin: gmina miejska – Dynów, gminy miejsko-wiejskie: Błażowa, Boguchwała, Głogów Małopolski, Sokołów Małopolski, Tyczyn oraz gminy wiejskie: Chmielnik, Dynów, Hyżne, Kamień, Krasne, Lubenia, Świlcza, Trzebownisko¹.

Mapa 1. Podział administracyjny Powiatu Rzeszowskiego

Źródło: [https://nowiny24.pl/powiat-](https://nowiny24.pl/powiat-rzeszowski-z-inwencja-i-smakiem/ga/c3-10062132/zd/18709152)

[rzeszowski-z-inwencja-i-smakiem/ga/c3-10062132/zd/18709152](https://nowiny24.pl/powiat-rzeszowski-z-inwencja-i-smakiem/ga/c3-10062132/zd/18709152)

¹ Załącznik Do Strategii Rozwoju Powiatu Rzeszowskiego Na Lata 2016-2023 - Diagnoza Stanu Wyjściowego Powiatu Rzeszowskiego

Powiat Rzeszowski w 2019 roku liczył 169 438 mieszkańców, w tym 85 767 kobiet i 83 671 mężczyzn. Gęstość zaludnienia wyniosła 148 osób na km². Przyrost naturalny był dodatni i wyniósł 2,1. Było 34 009 osób w wieku przedprodukcyjnym, 104 705 – produkcyjnym i 30 724 osób w wieku poprodukcyjnym. Stopa bezrobocia zarejestrowanego wyniosła 7,7%².

Większość ludności zamieszkuje tereny wiejskie. Znaczna część mieszkańców utrzymuje się z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych oraz w przemyśle, budownictwie, handlu czy usługach. Charakterystyczne dla powiatu jest także wysokie tempo migracji wynikające z szybkiego rozwoju pobliskiego miasta Rzeszowa.

Atutami Powiatu Rzeszowskiego, które wpływają na jakość życia jego mieszkańców to m.in:

- Położenie w centralnej części południowo-wschodniej Polski, na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych, w bliskiej odległości od granicy z Ukrainą i Słowacją
- Port lotniczy w Jasionce
- Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna i gęsta sieć dróg, w tym przebiegająca przez teren powiatu autostrada A4 oraz droga ekspresowa S19.
- Sąsiedztwo aglomeracji rzeszowskiej – znaczącego rynku zbytu, powodującej szybką urbanizację gmin w najbliższym otoczeniu Rzeszowa.
- Rozwój budowlany, potencjał produkcyjny oraz różnorodność podejmowanych inicjatyw i przedsięwzięć gospodarczych.
- Dobre warunki dla rozwoju rolnictwa
- Potencjał ludzki, który stanowią dobrze wykształceni i przygotowani zawodowo pracownicy, wysoki odsetek ludzi młodych.

Problemy z zakresu życia społecznego, które szczególnie dotyczą mieszkańców Powiatu Rzeszowskiego to:

- Nadużywanie i uzależnienie od alkoholu
- Trudności wynikające z niepełnosprawności i podeszłego wieku
- Bezrobocie
- Zjawisko przemocy w rodzinie

W każdym z tych obszarów podejmowane są działania mające na celu zmniejszenie możliwych skutków problemów społecznych i poprawienie jakości życia.

² Statystyczne Vademecum Samorządowca 2020, Urząd Statystyczny w Rzeszowie

Zasobami instytucyjnymi działającymi na terenie Powiatu Rzeszowskiego w obszarze przeciwdziałania przemocy są :

- **Jednostki organizacyjne** – tworzone zgodnie z Ustawą o samorządzie powiatowym w celu wykonywania zadań powiatu. Stanowią część powiatowej administracji zespolonej. Jednostkami organizacyjnymi Powiatu Rzeszowskiego zajmującymi się zadaniami z zakresu przeciwdziałania przemocy są Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Górnicy oraz Ośrodki Pomocy Społecznej.
- **Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** - diagnozują sytuację i potrzeby osób, co do których istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, udziela informacji o możliwościach uzyskania pomocy, organizuje dostęp do pomocy medycznej, może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie.
- **Placówki służby zdrowia** – ich głównym zadaniem jest ochrona zdrowia pacjenta. W obszarze pomocy osobom doświadczającym przemocy, oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielenie pomocy medycznej, ważne jest rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy ofiary bądź świadkowie próbują to ukryć, wystawienie na prośbę poszkodowanych zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach, realizacja procedury „Niebieskie Karty”.
- **Placówki oświaty** - ich celem jest upowszechnienie wykształcenia oraz realizowanie określonych celów wychowawczych. Dodatkowo ze względu na kontakt z uczniami, mają możliwość wstępnej identyfikacji i rozpoznania krzywdzenia, mogą szybko zareagować i udzielić stosownej pomocy dzieciom. W tym celu mogą podjąć działania mające na celu poprawę sytuacji dziecka, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie. Dla mieszkańców z terenu Powiatu Rzeszowskiego działa także poradnia psychologiczno-pedagogiczna.
- **Policja** – przyjmują zgłoszenia od ofiar i świadków o stosowaniu przemocy, podejmują interwencje oraz realizują procedury „Niebieskiej Karty”. W powiecie działają Komisariaty i Posterunki Policji oraz Policyjne Punkt Przyjęć Interesantów.
- **Prokuratura** – prowadzi postępowania przygotowawcze i wyjaśniające w sprawach związanych ze stosowaniem przemocy, z uwagi na to, że z punktu widzenia prawa przemoc w rodzinie to przestępstwo.

- **Sądy** – orzekają w sprawach karnych i rodzinnych. Mają możliwość stosowania kar wobec sprawców przemocy oraz przymusu poddania się oddziaływaniom korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc.
- Inne podmioty – działają w obszarze wsparcia osób i rodzin dotkniętych przemocą, zazwyczaj mają charakter interdyscyplinarny bądź specjalistyczny. W tym zakresie w powiecie działają **Zespoły Interdyscyplinarne d/s przeciwdziałania przemocy oraz organizacje pozarządowe.**

III. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY NA TERENIE POWIATU RZESZOWSKIEGO, ANALIZA SWOT

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218, 956.) oraz cele zawarte w Powiatowym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie zobligowały Powiat Rzeszowski do szeregu działań w zakresie profilaktyki zjawiska przemocy w rodzinie. Zadania te zakładają min. **zbieranie informacji statystycznych mających na celu postawienie trafnej i rzetelnej diagnozy dotyczącej zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Rzeszowskiego.**

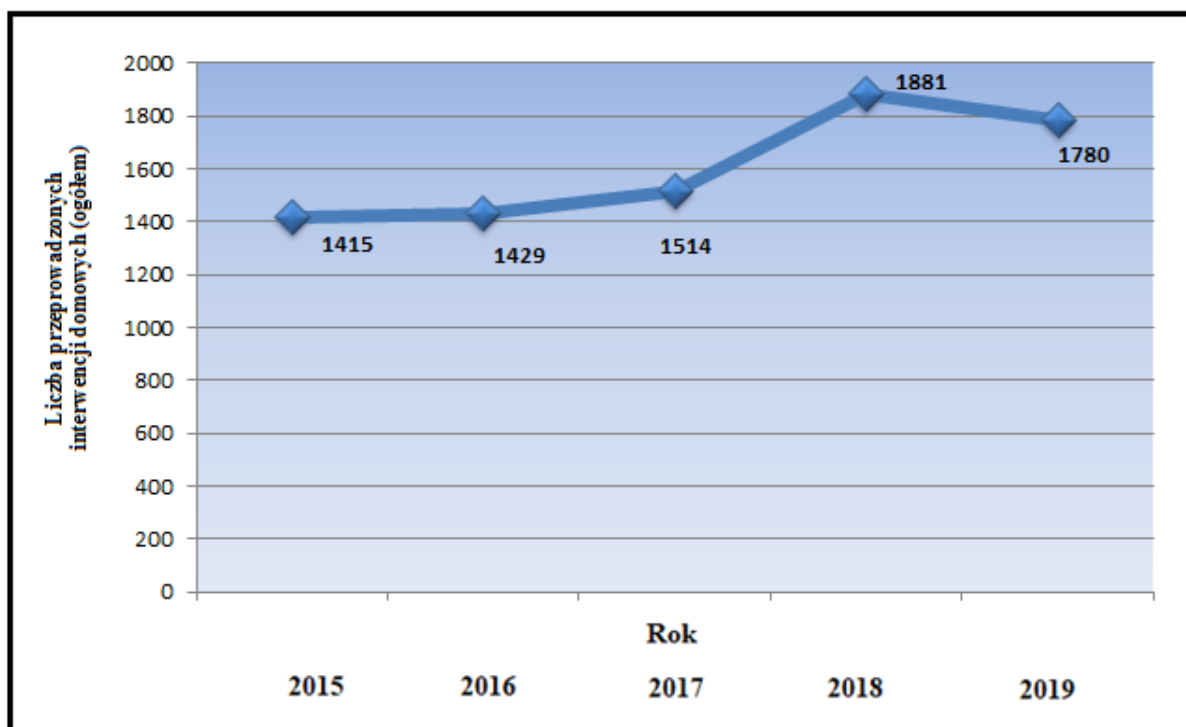
W związku z tym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie – Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Górnym corocznie zwraca się o dane statystyczne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie do Ośrodków Pomocy Społecznej, Zespołów Interdyscyplinarnych z terenu Powiatu oraz do Komendy Miejskiej Policji w Rzeszowie. Pozyskiwane są również dane z PCPR w Rzeszowie dotyczące realizacji Programu Korekcyjno-Edukacyjnego dla sprawców przemocy.

Na podstawie zebranych informacji opracowywany jest *Raport z analizy danych statystycznych i merytorycznych w zakresie oceny/diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gmin Powiatu Rzeszowskiego*. Uzyskane dane pozwalają określić skalę oraz specyfikę zjawiska przemocy domowej oraz sprecyzować najważniejsze aspekty tego problemu.

Poniżej, w oparciu o zebrane dane przedstawiono wybrane zestawienia liczbowe dotyczące występowania przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Rzeszowskiego w latach 2015-2019.

Informacje przekazane przez Komendę Miejską Policji w Rzeszowie obrazują liczbę przeprowadzonych interwencji domowych, liczbę osób co do których zachodzi podejrzenie, że są uwikłane w przemoc w rodzinie oraz liczbę wszczętych procedur „Niebieskie Karty”.

Wykres 1. Liczba przeprowadzonych przez Policję interwencji domowych w latach 2015 - 2019.

Źródło: dane z Komendy Miejskiej Policji w Rzeszowie z lat 2015 - 2019.

Dane przedstawione na wykresie nr 1 obrazujące liczbę przeprowadzonych przez Policję na terenie Powiatu Rzeszowskiego interwencji domowych w latach 2015-2019. Analiza materiału statystycznego wskazała, że w latach 2015- 2017 liczba interwencji utrzymywała się na podobnym poziomie i wynosiła odpowiednio 1415, 1429, 1514. W roku 2018 policja interweniowała znacznie częściej, bo 1881 razy. Z danych zawartych powyżej wynika, że w roku 2019 nastąpił nieznaczny spadek liczby przeprowadzanych przez policje interwencji domowych i wyniósł 1780.

Tabela 3. Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w latach 2015 – 2019.

Osoby, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą domową	Rok				
	2015	2016	2017	2018	2019
Kobiety	211	192	213	280	215

Mężczyźni	35	41	46	50	31
Małoletni	34	30	22	26	9
RAZEM	280	263	281	356	255

Źródło: dane z Komendy Miejskiej Policji w Rzeszowie za lata 2015- 2019.

Analizując dane zawarte w Tabeli 3 zawierającą dane liczbowe dotyczące mieszkańców Powiatu Rzeszowskiego, wskazanych przez Policję jako osoby, co do których zachodzi podejrzenie, że są dotknięte przemocą, zauważyć należy, że w latach 2015-2018 wykazane wartości liczbowe utrzymywały się na podobnym poziomie i wahały się od 280 osób w 2015 r. przez 263 osób w 2016 r. do 281 osób w 2017 roku. Z danych umieszczonych w powyższej tabeli wynika także, że w 2018 roku liczba w/w osób znacznie wzrosła, Policja wykazała 356 osób mogących być ofiarami przemocy. Najmniej 255 osób, co do których zachodzi podejrzenie, że są dotknięte przemocą wskazano w 2019 roku. Zdecydowaną większość osób wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą stanowią kobiety. W roku 2019 było to 215 kobiet, 31 mężczyzn oraz 9 osób nieletnich.

Tabela 4. Liczba osób wobec, których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie w latach 2015 – 2019.

Osoby wobec, których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie	Rok				
	2015	2016	2017	2018	2019
Kobiety	19	17	24	38	18
Mężczyźni	213	190	220	276	233
Małoletni	0	0	0	0	0
RAZEM	232	207	244	314	251

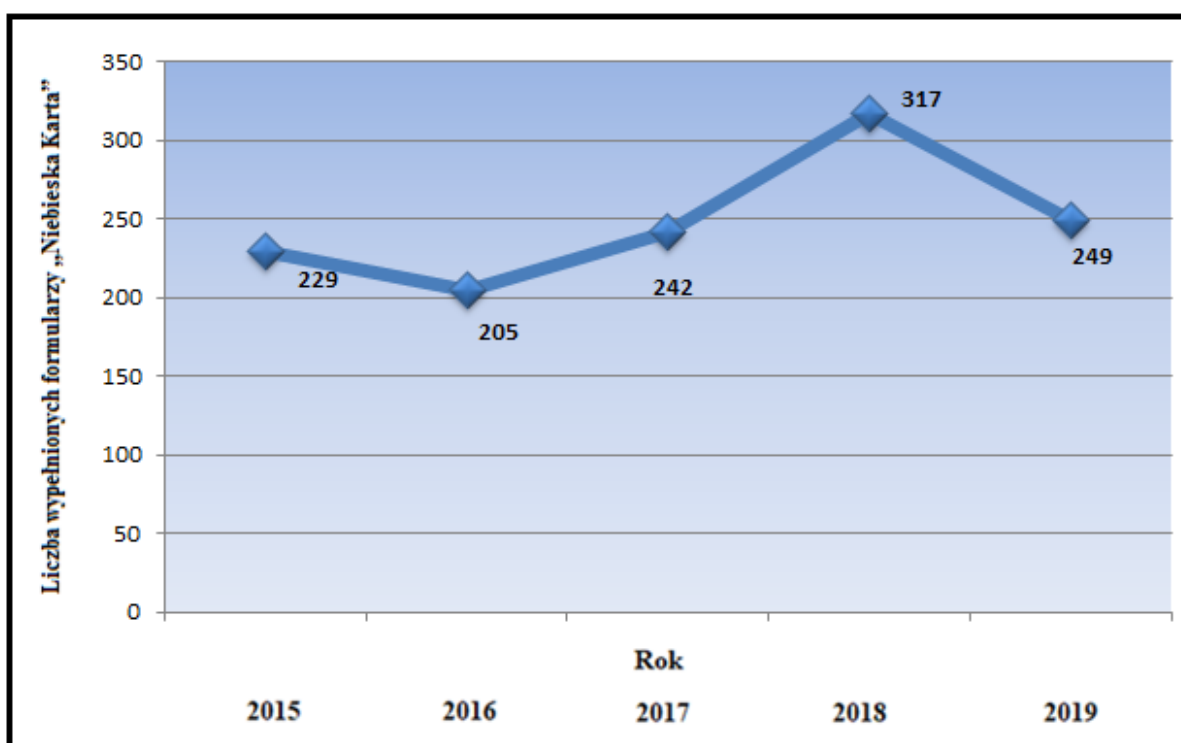
Źródło: dane z Komendy Miejskiej Policji w Rzeszowie za lata 2015- 2019.

W Tabeli nr 4 przedstawiono dane statystyczne obejmujące lata 2015 – 2019 dotyczące liczby osób wobec, których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie.

Z uzyskanych danych wynika, że najmniej - 207 osób Policja wykazała w 2016 roku. W 2015 roku o stosowanie przemocy podejrzewano 232 osoby, natomiast w 2017 nieco więcej, bo 244. Najwięcej osób wobec których istniało takie podejrzenie odnotowano w 2018 r. – 314, w 2019 roku liczba wykazanych osób spadła do 251. Zdecydowaną większość osób

wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc na przestrzeni omawianego okresu stanowią mężczyźni. W roku 2019 było to 233 mężczyzn, 18 kobiet, natomiast nie odnotowano żadnej osoby podejrzanej o stosowanie przemocy wśród nieletnich.

Wykres 2. Liczba wypełnionych przez Policję formularzy „Niebieska Karta” w latach 2015– 2019

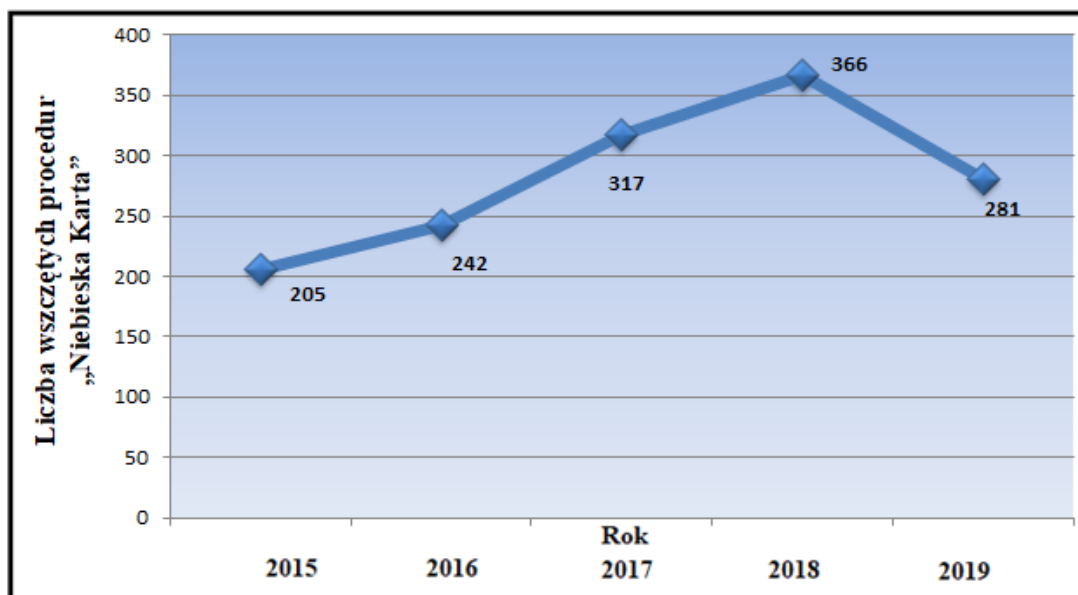
Źródło: dane z Komendy Miejskiej Policji w Rzeszowie z lat 2015 - 2019.

Dane przedstawione na Wykresie nr 2 obrazują liczbę wszczętych przez Policję w latach 2015-2019 na terenie Powiatu Rzeszowskiego procedur „Niebieskie Karty”.

Z danych zawartych powyżej wynika, że w roku 2015 policja wszczęła 229 procedur. W 2016 roku liczba ta nieznacznie spadła i wynosiła 205. W 2 kolejnych latach nastąpił systematyczny wzrost od 242 w 2017 roku do 317 w roku 2018. Natomiast w roku 2019 zauważalny jest wyraźny spadek liczby wszczętych przez policję procedur „Niebieskie Karty” w stosunku do 2018 r. i kształtuje się na poziomie 249.

Dane statystyczne przekazane przez OPS obrazują liczbę wszczętych procedur „Niebieskie Karty”, liczbę spotkań Zespołów Interdyscyplinarnych oraz liczbę powołanych Grup Roboczych na terenie gmin Powiatu Rzeszowskiego.

Wykres 3. Liczba procedur „Niebieskie Karty” wszczętych przez OPS z terenu Powiatu Rzeszowskiego w latach 2015 – 2019.

Źródło: dane z Ośrodków Pomocy Społecznej w latach 2015 - 2019.

Dane przedstawione na Wykresie nr 3 wskazują liczbę wszczętych przez OPS z terenu Powiatu Rzeszowskiego procedur „Niebieskie Karty” w latach 2015-2019.

Analiza powyższych danych wykazała, że w roku 2015 liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” kształtuje się na poziomie 205. W kolejnych latach systematycznie rośnie od 242 w rok 2016, przez 317 w roku 2017, do roku 2018 kiedy to osiągnęła największą wartość 366. Analizując powyższy wykres zauważyć należy, że w 2019 roku liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” spadła do poziomu 281.

Na terenie każdej z gmin Powiatu Rzeszowskiego funkcjonują Zespoły Interdyscyplinarne. Posiedzenia ZI powinny odbywać się nie rzadziej niż raz na 3 miesiące. Częstsze spotkania Zespołów uwarunkowane są bieżącymi potrzebami wynikającymi z częstotliwości występowania zjawiska przemocy i konieczności wprowadzania działań zapobiegawczych. Zespoły Interdyscyplinarne oraz Grupy robocze realizują procedury „Niebieskie Karty”. Poniższe zestawienie obrazuje częstotliwość spotkań poszczególnych zespołów interdyscyplinarnych oraz grup roboczych w latach 2015-2019.

Tabela 5. Liczba spotkań Zespołów Interdyscyplinarnych oraz liczba spotkań Grup Roboczych z terenu gmin Powiatu Rzeszowskiego w latach 2015 – 2019.

OPS w Powiecie Rzeszowskim	Zespoły Interdyscyplinarne					Grupy Robocze				
	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
<i>GOPS Chmielnik</i>	13	15	9	18	12	35	43	25	45	28
<i>GOPS Dynów</i>	19	12	11	4	4	0	0	12	20	14
<i>GOPS Kamień</i>	4	4	4	4	4	6	14	7	20	30
<i>GOPS Krasne</i>	4	4	4	4	4	101	77	85	78	90
<i>GOPS Lubenia</i>	6	4	4	4	4	68	77	42	42	97
<i>GOPS Świlcza</i>	5	5	4	4	5	204	178	38	256	126
<i>GOPS Trzebownisko</i>	4	4	4	4	4	119	74	129	217	98
<i>GOPS Hyżne</i>	18	13	13	19	10	0	0	0	0	0
<i>MGOPS Błażowa</i>	4	4	4	4	5	85	70	24	39	44
<i>MGOPS Głogów Młp.</i>	5	6	4	5	4	165	102	175	237	140
<i>MGOPS Sokółów Młp.</i>	12	11	9	4	4	83	138	120	112	170
<i>MGOPS Tyczyn</i>	14	24	19	35	24	45	17	30	75	40
<i>MOPS Boguchwała</i>	54	55	8	4	4	208	376	199	248	148
<i>MOPS Dynów</i>	4	4	4	4	4	9	19	12	22	13
RAZEM	166	165	101	117	92	1128	1185	898	1411	1038

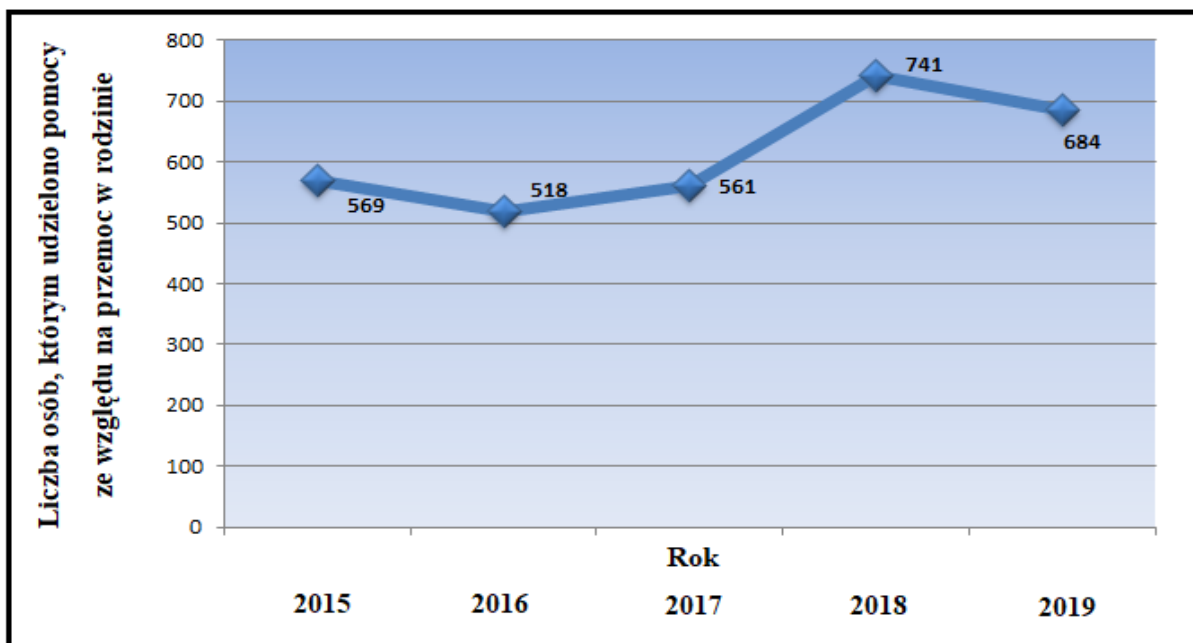
Źródło: dane z Ośrodków Pomocy Społecznej w latach 2015 - 2019.

Tabela 5 zawiera dane liczbowe przekazane przez OPS z terenu Powiatu Rzeszowskiego przedstawiające liczbę spotkań Zespołów Interdyscyplinarnych oraz Grup roboczych na terenie poszczególnych gmin w latach 2015-2019. W roku 2015 i 2016 liczba spotkań ZI oraz GR w stosunku do lat kolejnych była zdecydowanie najwyższa. Analizując powyższe dane zauważyć należy, że w 2019 r. liczba spotkań Zespołów Interdyscyplinarnych począwszy od 2015 r. jest najniższa (92). W 2019 roku również spotkań Grup Roboczych odbyło się zdecydowanie mniej niż w 2018 roku.

OPS z terenu Powiatu Rzeszowskiego udzielają wsparcia osobom i rodzinom doświadczającym przemocy w rodzinie poprzez pomoc doraźną oraz długofalowe działania pozwalające na zmianę dotychczasowego funkcjonowania i wyjście z sytuacji kryzysowej. Są to działania dostosowane do indywidualnych potrzeb osób i rodzin dotkniętych przemocą

i skupiające się na najlepszych dla niej rozwiązaniach. Poniższe dane liczbowe obrazują skalę udzielanego wsparcia.

Wykres 4 Liczba osób, którym udzielono pomocy ze względu na przemoc w rodzinie w Powiecie Rzeszowskim w latach 2015 – 2019.

Źródło: dane z Ośrodków Pomocy Społecznej w latach 2015 - 2019.

Wykres 4 przedstawia liczbę osób, którym udzielono pomocy ze względu na przemoc w rodzinie w latach 2015 – 2019.

Z analizy powyższych danych wynika, że w latach 2015-2017 liczba osób, którym została udzielona pomoc ze względu na przemoc w rodzinie utrzymywała się na podobnym poziomie, natomiast w roku 2018 osiągnęła zdecydowanie najwyższą wartość (741). W 2019 r. liczba osób, którym udzielono pomocy ze względu na przemoc w rodzinie nieznacznie zmalała w porównaniu do roku 2018 i wynosi 684.

Tabela 6. Liczba osób, którym udzielono pomocy ze względu na przemoc w rodzinie przez OPS w latach 2015 – 2019 w ramach poszczególnych gmin na terenie Powiatu Rzeszowskiego.

OPS w Powiecie Rzeszowskim	Liczba kobiet, którym udzielono pomocy ze względu na przemoc w rodzinie					Liczba mężczyzn, którym udzielono pomocy ze względu na przemoc w rodzinie					Liczba dzieci, którym udzielono pomocy ze względu na przemoc w rodzinie				
	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
<i>GOPS Chmielnik</i>	14	17	7	13	10	4	2	2	3	2	8	8	5	0	1
<i>GOPS Dynów</i>	9	0	12	9	9	1	0	11	10	11	0	0	19	12	17
<i>GOPS Kamień</i>	6	6	9	11	14	10	3	8	0	1	1	9	3	10	9
<i>GOPS Krasne</i>	5	21	26	21	23	1	3	4	5	8	13	4	7	6	5
<i>GOPS Lubenia</i>	4	1	2	1	4	0	2	1	0	0	0	0	0	2	9
<i>GOPS Świlcza</i>	4	12	3	3	62	2	6	3	1	38	5	19	6	4	61
<i>GOPS Trzebownisko</i>	50	30	39	51	27	18	18	6	45	6	35	17	7	25	10
<i>GOPS Hyżne</i>	18	0	0	8	2	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0
<i>MGOPS Błażowa</i>	8	38	18	28	59	6	36	17	27	48	17	19	21	16	20
<i>MGOPS Głogów Młp.</i>	46	55	94	114	8	47	39	23	39	1	45	31	56	84	17
<i>MGOPS Sokolów Młp.</i>	26	1	4	4	9	16	0	2	5	8	0	1	2	14	11
<i>MGOPS Tyczyn</i>	14	21	19	32	22	2	5	4	8	3	20	24	22	30	26
<i>MOPS Boguchwała</i>	42	39	50	54	38	11	10	13	13	14	27	4	16	37	43
<i>MOPS Dynów</i>	13	14	9	8	9	10	1	7	6	4	8	2	4	10	15
RAZEM	259	255	292	328	296	130	125	101	162	144	180	138	168	251	244

Źródło: dane z Ośrodków Pomocy Społecznej w latach 2015–2019.

Dane statystyczne przedstawione w Tabeli 6 wskazują, że na przestrzeni badanego okresu największą grupę osób, którym OPS udzieliły pomocy ze względu na przemoc w rodzinie stanowią kobiety. Liczba kobiet, które otrzymały pomoc utrzymywała się na podobnym poziomie. W 2019r. osiągnęła wartość 296. Nieco mniejszą grupę stanowią dzieci. Zauważyć należy, że w roku 2018 w porównaniu do lat poprzednich wsparcie otrzymało największa liczba dzieci (251), podobny poziom utrzymał się w roku 2019 (244). Zdecydowanie najrzadziej w badanym okresie pomocy udzielano mężczyznom, należy jednak zwrócić uwagę, że liczba mężczyzn, którym udzielono wsparcia w roku 2018 (162) znacznie wzrosła w porównaniu do lat poprzednich, natomiast w 2019 nastąpił nieznaczny spadek, wówczas pomocy udzielono 144 mężczyznom.

Ważnym elementem przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Rzeszowskiego jest realizowany przez PCPR w Rzeszowie **Program oddziaływań edukacyjno-korekcyjnych dla sprawców przemocy**. Program ten w wymierny sposób uzupełnił działania podejmowane przez służby pracujące w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Podstawowym celem programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest zmiana zachowań i postaw, a w rezultacie powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy. Istotnie jest również zwiększenie u osób stosujących przemoc zdolności do samokontroli zachowań agresywnych i konstruktywnego współżycia w rodzinie.

Adresatami Programu były osoby:

- skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy domowej, które otrzymały karę pozbawienia wolności z okresem zawieszenia na okres próby,
- stosujące przemoc domową w trakcie trwania procedury Niebieskiej Karty, kierowane przez instytucje i organizacje,
- wszystkie, które chciałyby pracować nad swoimi emocjami i konstruktywnymi relacjami z ludźmi.

Tabela 7. Liczba osób rozpoczynających udział w Programie oddziaływań edukacyjno-korekcyjnych dla sprawców przemocy z terenu Powiatu Rzeszowskiego w latach 2015 – 2019

L.p.	GMINA	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
1.	BŁAŻOWA	1	1	0	2	2
2.	BOGUCHWAŁA	2	4	0	0	0
3.	CHMIELNIK	0	1	0	0	0
4.	DYNÓW (miasto)	0	1	0	0	0
5.	DYNÓW (gmina)	0	0	0	1	0
6.	GŁOGÓW MŁP.	1	3	2	0	3
7.	HYŻNE	0	0	0	1	1
8.	KAMIENŃ	0	1	0	0	0
9.	KRASNE	2	4	0	0	0
10.	LUBENIA	0	1	0	0	0
11.	SOKOŁÓW MŁP.	2	1	0	4	3
12.	ŚWILCZA	1	0	2	2	1
13.	TRZEBOWNISKO	1	2	0	1	1
14.	TYCZYN	0	1	0	1	1
RAZEM		14	20	4	12	12

Źródło: dane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie w latach 2015 – 2019.

Powyższe dane wskazują, że łącznie Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych w latach 2015r. rozpoczęło 14 uczestników, w roku 2016 liczba ta wzrosła do 20 osób. Z danych zawartych w Tabeli nr 7 wynika, że w 2017 r. Program rozpoczęła najmniejsza liczba sprawców przemocy, mianowicie tylko 4 osoby. W roku 2018 nastąpił znaczny wzrost liczby uczestników (12), w 2019 taka sama liczba osób rozpoczęło w/w Program. Zauważyć należy, że w stosunku do liczby osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie jest to niewielka liczba.

Tabela 8. Liczba osób, które ukończyły Program oddziaływań edukacyjno-korekcyjnych dla sprawców przemocy w Powiecie Rzeszowskim w latach 2015 - 2019.

L.p.	GMINA	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
1.	BŁAŻOWA	1	0	0	2	1
2.	BOGUCHWAŁA	2	2	0	0	0
3.	CHMIELNIK	0	0	0	0	0
4.	DYNÓW (miasto)	0	1	0	0	0
5.	DYNÓW (gmina)	0	0	0	0	0
6.	GŁOGÓW MŁP.	0	3	1	0	2
7.	HYŻNE	0	0	0	0	1
8.	KAMIENŃ	0	0	0	0	0
9.	KRASNE	0	2	0	0	0
10.	LUBENIA	0	1	0	0	0
11.	SOKOŁÓW MŁP.	2	1	0	3	3
12.	ŚWILCZA	1	0	2	2	1
13.	TRZEBOWNISKO	0	2	0	1	1
14.	TYCZYN	0	0	0	0	1
RAZEM		4	12	3	8	10

Dane pozyskane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie w latach 2015 - 2019

Analizując dane zawarte w Tabeli 7 i 8 zauważyć należy, że w roku 2015 na 14 osób rozpoczynających Program ukończyły tylko 4. W roku 2016 r. zauważalny jest znaczny wzrost liczby osób kończących - na 20 rozpoczynających ukończyło 12 osób. Z danych umieszczonych w powyższych tabelach wynika, że w 2017 r. w/w na 3 osoby rozpoczynające nie ukończyła 1. osoba. Natomiast w roku 2018 na 12 osób stosujących przemoc Program Korekcyjno – Edukacyjny ukończyło 8 osób. Z kolei w 2019 r. na 12 rozpoczynających 10 osób Program ukończyło.

Analiza zebranych danych statystycznych przekazanych przez Ośrodki Pomocy Społecznej, a także otrzymane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie i Komendy Miejskiej Policji w Rzeszowie za lata 2015 - 2019 wskazuje na występowanie na terenie Powiatu Rzeszowskiego problematyki przemocy w rodzinie. W Powiecie Rzeszowskim jest wiele środowisk dotkniętych lub zagrożonych przemocą w rodzinie. W

2019 r. ogólna liczba osób dotkniętych przemocą nieznacznie spadła w porównaniu do 2018. Skala problemu jest jednak nadal wysoka. Zebrane dane potwierdzają, że instytucje działające w obszarze pomocy społecznej podejmują wiele działań profilaktycznych i wykorzystują różnorodne formy pomocy, które mają na celu zminimalizowanie skutków przemocy w rodzinie. Dynamika procesu przemocy wymusza kontrolę zmian jakie zachodzą w tym obszarze, a także wyzwań w sferze pomocy społecznej polegającej na dostosowaniu pomocy odpowiadającej konkretnym potrzebom.

Analiza SWOT

Opracowana diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gmin Powiatu Rzeszowskiego przy uwzględnieniu jego charakterystyki oraz działań wdrażanych w ramach zrealizowanego Programu 2011-2020 pozwoliła na sporządzenie analizy SWOT. Określa ona mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Powiecie Rzeszowskim.

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - dobra współpraca z instytucjami zajmującymi się zjawiskiem przeciwdziałania przemocy w rodzinie: Ośrodki Pomocy Społecznej, Zespoły Interdyscyplinarne, Policja, GKRPA, oświata, kuratorzy, służba zdrowia, itp.; - zapewnienie osobom i rodzinom doświadczającym przemocy możliwości skorzystania z infrastruktury pomocowej, tj.: Ośrodka Interwencji Kryzysowej, Punktów Konsultacyjnych działających przy Gminnych Komisjach Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Grup Wsparcia dla kobiet dotkniętych przemocą w rodzinie; Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych; - program oddziaływań korekcyjno- 	<ul style="list-style-type: none"> - brak mieszkań socjalnych i chronionych; - brak komisariatu policji na terenie gmin; - zbyt długi okres oczekiwania na terapię uzależnień i leczenie odwykowe; - ukrywanie faktu zjawiska przemocy, wstyd, poczucie winy, obniżona samoocena, stereotypowe myślenie; - małe zainteresowanie programami korekcyjno - edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie; - trudna współpraca bądź jej brak ze sprawcami przemocy; - brak umiejętności bądź stanowczości w dbaniu o swoje prawa i szukaniu pomocy przez osoby poszkodowane; - niewystarczające działania w zakresie zapobiegania wypaleniu zawodowemu

<p>edukacyjnych na terenie powiatu;</p> <ul style="list-style-type: none"> - efektywne wykorzystanie narzędzia jakim jest procedura „Niebieska Karta”; - kampanie społeczne: krajowe, wojewódzkie, powiatowe, gminne; - łatwy dostęp do miasta wojewódzkiego, które dysponuje ofertą pomocy psychologicznej i terapii adresowanej do osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy; - organizacje pozarządowe działające w obszarze uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie; 	<p>pracowników pomocy społecznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> - opór do wszczynania procedury Niebieskiej Karty ze strony oświaty i służby zdrowia;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową; - systematyczne podnoszenie kwalifikacji przez pracowników udzielających pomocy w związku z problemem przemocy; - przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy; - dobra znajomość środowiska lokalnego przez osoby zaangażowane w pomoc; - możliwość pozyskiwania środków na realizację projektów dotyczących przemocy. 	<ul style="list-style-type: none"> - przewlekłość procedur sądowych, niskie wyroki dla sprawców przemocy oraz wysoki odsetek umarzanych spraw; - słaba ochrona ofiar przemocy; - brak narzędzia wykonawczego wobec sprawców przemocy do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych; - występowanie sprzeczności pomiędzy istniejącymi przepisami prawa, a możliwością ich wykonania w praktyce przez organy ścigania i wymiaru sprawiedliwości; - niewystarczające środki finansowe na zatrudnienie psychologa, terapeuty, prawnika i pedagoga, szkolenia kadry pracującej w ramach procedury „Niebieska Karta” oraz działania wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

IV. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE PROGRAMU

Cel główny:

Przeciwdziałanie przemocy domowej oraz wspieranie i rozwijanie działań na rzecz ochrony osób i rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej w tym spowodowanej przemocą w rodzinie.

Cele szczegółowe	Zadania	Wskaźniki
<p>I. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie poprzez prowadzenie OIK w Górnicy oraz realizację programów/projektów z zakresu przeciwdziałania przemocy,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Prowadzenie OIK ➤ Prowadzenie hostelu ➤ Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego indywidualnego: prawnego, psychologicznego, socjalnego i rodzinnego itp. ➤ Prowadzenie grupowych form wsparcia ➤ Obsługa telefonu interwencyjnego ➤ Organizowanie spotkań Zespołu Interwencji Kryzysowej ➤ Realizacja programów i projektów z zakresu przeciwdziałania przemocy, wspierających osoby i rodziny zagrożone bądź uwięzione w przemoc 	<ol style="list-style-type: none"> 1. liczba osób korzystających ze wsparcia, 2. liczba osób objętych wsparciem ze względu na zgłaszaną przemoc, 3. liczba osób korzystających z tymczasowego schronienia, 4. liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego, 5. liczba zrealizowanych programów/projektów
<p>II. Kooperacja instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz ochroną osób jej doświadczających poprzez przepływ informacji, wymianę doświadczeń i dobrych praktyk</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kontakty z instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy 	<ol style="list-style-type: none"> 1. liczba i rodzaj kontaktów z instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz ochroną jej ofiar
<p>III. Podniesienie wiedzy, świadomości i wrażliwości społecznej w zakresie</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Realizowanie działań o charakterze profilaktycznym, edukacyjnym i 	<ol style="list-style-type: none"> 1. liczba osób objętych działaniami profilaktycznymi, edukacyjnymi i

<p>przeciwdziałania przemocy w rodzinie i niwelowania jej skutków oraz wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci i młodzieży w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie poprzez działania profilaktyczne, edukacyjne i informacyjne.</p>	<p>informacyjnych skierowanych do mieszkańców Powiatu Rzeszowskie.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Opracowywanie i rozpowszechnianie materiałów profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych. ➤ Opracowywanie i publikowanie materiałów profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych na stronach internetowych oraz w prasie, ➤ Prowadzenie strony internetowej w celu informowania o możliwościach pomocy i zwiększenia możliwości uzyskania informacji przez osoby potrzebujące ➤ Zbieranie informacji statystycznych mających na celu postawienie trafnej i rzetelnej diagnozy dotyczącej zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Rzeszowskiego 	<p>informacyjnymi,</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. liczba i rodzaj opracowanych i rozpowszechnionych materiałów profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych, 3. liczba opracowanych i opublikowanych materiałów profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych na stronach internetowych oraz w prasie, 4. Liczba wyświetleń 5. Liczba opracowanych Diagnoz
<p>IV. Podnoszenie kompetencji osób pracujących w obszarze interwencji kryzysowej i przeciwdziałania przemocy</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Udział w szkoleniach, konferencjach i innych formach doształcania 	<ol style="list-style-type: none"> 1. liczba odbytych szkoleń, konferencji i innych form doształcania, 2. liczba pracowników uczestniczących w szkoleniach,
<p>V. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie 	<ol style="list-style-type: none"> 1. liczba osób uczestniczących w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie, 2. liczba osób uczestniczących w programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

V. ADRESACI I REALIZATORZY PROGRAMU

Program skierowany jest do:

- Osób doznających przemocy, w tym: dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych i innych,
- świadków przemocy w rodzinie,
- osób i rodzin z terenu powiatu zagrożonych problemem przemocy,
- sprawców przemocy w rodzinie,
- instytucji i osób działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej
- społeczność lokalna powiatu.

Działania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy powinny być prowadzone we wszystkich jednostkach na terenie powiatu, które w ramach swoich działań zajmują się ochroną, czy też wsparciem rodzin i ich członków. Do realizacji programu niezbędna jest chęć współpracy między osobami i instytucjami działającymi we wskazanym obszarze. W pracy należy stosować się do zasad:

- **interdyscyplinarności**, zgodnie z którą wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów o różnych zawodach, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji; kluczowa jest praca zespołowa i współpraca;
- **kompleksowości**, z uwagi na fakt, iż przemoc jest zjawiskiem złożonym i wieloaspektowym.

Realizatorami programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie są:

- Starostwo Powiatowe w Rzeszowie
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Rzeszowie
- Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Górnem

Partnerzy przy realizacji programu;

- Miejskie i Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Rzeszowskiego
- Zespoły interdyscyplinarne działające w gminach Powiatu Rzeszowskiego
- Miejskie i gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych
- Policja
- Sądy, zespoły kuratorskie, prokuratura działające na terenie Powiatu Rzeszowskiego
- Placówki oświatowe
- Placówki służby zdrowia

- Organizacje pozarządowe i kościelne działające na rzecz rodziny
- Inne podmioty działające na rzecz osób zagrożonych przemocą, doświadczających przemocy lub stosujących przemoc.

Czas realizacji programu określono na **lata 2021 – 2026**.

VI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Rzeszowskim będzie finansowany ze środków własnych powiatu, środków finansowych z budżetu państwa oraz środków pozyskanych z innych źródeł.

VII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2026 stanowi strategię działania na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, ograniczania rozmiaru przemocy w rodzinie, poprawy bezpieczeństwa rodzin oraz minimalizacji szkód spowodowanych stosowaniem przemocy.

Plan realizacji Programu nie zakłada konieczności realizacji wszystkich kierunków i działań w każdym roku.

Na potrzeby niniejszego opracowania przyjmujemy następujące definicje monitoringu i ewaluacji:

- **„Monitoring** – proces sprawdzania postępu osiągnięcia założonych rezultatów przedsięwzięcia. Monitoring wykorzystuje analizę danych ilościowych i jest prowadzony w sposób ciągły podczas trwania całego przedsięwzięcia.
- **Ewaluacja** – polega na analizie prowadzonych działań, której fundamentem jest ocena ich jakości i efektów w oparciu o określone kryteria. W procesie ewaluacji poszukiwane są odpowiedzi o przyczyny osiągniętych rezultatów (sukcesów i porażek).”³

Monitoring i ewaluacja Programu będą przeprowadzone za pomocą opracowanych w tym celu narzędzi.

³ Ewaluacja gminnych i powiatowych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Poradnik, ROPS w Krakowie, Kraków 2015.

Realizacja Programu zakłada wdrażanie „Rocznego harmonogramu realizacji”, który będzie przygotowywany przez Zespół Interwencji Kryzysowej funkcjonujący przy Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Górnem. Roczny harmonogram zawierać będzie działania zaplanowane w Programie, które instytucje i organizacje zamierzają realizować w kolejnym roku w ramach swojej działalności.

Na zakończenie roku powyższy harmonogram zostanie podsumowany w oparciu o zaproponowane wskaźniki realizacji poszczególnych celów szczegółowych.

Dane do monitoringu będą gromadzone w postaci dokumentacji realizacji zadań zaplanowanych w ramach Programu, w szczególności w formie: protokołów, sprawozdań, list obecności itp..

Instytucje, które w zakresie swoich kompetencji realizują zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, będą we własnym zakresie prowadzić bieżącą dokumentację wdrażanych przez nich działań.

Dane zebrane w ramach corocznego monitoringu posłużą ewaluacji, której celem jest systematyczna ocena działań realizowanych w ramach Programu Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy pod kątem następujących kryteriów:

- **skuteczność** – ocena w jakim stopniu realizowane są cele założone w Programie
- **użyteczność** – ocena w jakim stopniu zrealizowane działania odpowiadają potrzebom odbiorców.

Przedstawiony „Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021- 2026" jest dokumentem otwartym, co oznacza, że wnioski płynące z monitoringu i ewaluacji mają posłużyć zmodyfikowaniu realizowanych działań oraz zaplanowaniu działań priorytetowych w kolejnym roku.

VIII. SPIS MAP, TABEL I WYKRESÓW

SPIS MAP

- Mapa 1 Podział administracyjny Powiatu Rzeszowskiego

SPIS TABEL

- Tabela 1. Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w latach 2015 – 2019.
- Tabela 2. Liczba osób wobec, których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie w latach 2015 – 2019.
- Tabela 3. Liczba spotkań Zespołów Interdyscyplinarnych oraz liczba spotkań Grup Roboczych z terenu gmin Powiatu Rzeszowskiego w latach 2015 – 2019.
- Tabela 4. Liczba osób, którym udzielono pomocy ze względu na przemoc w rodzinie przez OPS w latach 2015 – 2019 w ramach poszczególnych gmin na terenie Powiatu Rzeszowskiego.
- Tabela 5. Liczba osób rozpoczynających udział w Programie oddziaływań edukacyjno-korekcyjnych dla sprawców przemocy z terenu Powiatu Rzeszowskiego w latach 2015 – 2019
- Tabela 6. Liczba osób, które ukończyły Program oddziaływań edukacyjno-korekcyjnych dla sprawców przemocy w Powiecie Rzeszowskim w latach 2015 - 2019.
- Tabela 7. Liczba osób rozpoczynających udział w Programie oddziaływań edukacyjno-korekcyjnych dla sprawców przemocy z terenu Powiatu Rzeszowskiego w latach 2015 – 2019
- Tabela 8. Liczba osób, które ukończyły Program oddziaływań edukacyjno-korekcyjnych dla sprawców przemocy w Powiecie Rzeszowskim w latach 2015 - 2019.

SPIS WYKRESÓW

- Wykres 1. Liczba przeprowadzonych przez Policję interwencji domowych w latach 2015 - 2019.
- Wykres 2. Liczba wypełnionych przez Policję formularzy „Niebieska Karta” w latach 2015– 2019
- Wykres 3. Liczba procedur „Niebieskie Karty” wszczętych przez OPS z terenu Powiatu Rzeszowskiego w latach 2015 – 2019.

- Wykres 4. Liczba osób, którym udzielono pomocy ze względu na przemoc w rodzinie w Powiecie Rzeszowskim w latach 2015 – 2019.

IX. WZÓR HARMONOGRAMU REALIZACJI „POWIATOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE” na dany rok ...

Cele Szczegółowe	Zadania	Wskaźniki	Realizatorzy; Partnerzy; Źródło Finansowania	Nadzór	Termin Realizacji
I. Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie poprzez prowadzenie OIK w Górnicy oraz realizację programów/projektów zakresu przeciwdziałania przemocy,	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Prowadzenie OIK ➤ Prowadzenie hostelu ➤ Prowadzenie poradnictwa specjalistycznego indywidualnego: prawnego, psychologicznego, socjalnego i rodzinnego itp. ➤ Prowadzenie grupowych form wsparcia ➤ Obsługa telefonu interwencyjnego ➤ Organizowanie spotkań Zespołu Interwencji Kryzysowej ➤ Realizacja programów i projektów z zakresu przeciwdziałania przemocy, wspierających osoby i rodziny zagrożone bądź uwikłane w przemoc 	<ul style="list-style-type: none"> 1. liczba osób korzystających ze wsparcia, 2. liczba osób objętych wsparciem ze względu na zgłaszaną przemoc, 3. liczba osób korzystających z tymczasowego schronienia, 4. liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego, 5. liczba zrealizowanych programów/projektów 			

<p>II. Kooperacja instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz ochroną osób jej doświadczających poprzez przepływ informacji, wymianę doświadczeń i dobrych praktyk</p>	<p>➤ Kontakty z instytucjami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy</p>	<p>1. liczba i rodzaj kontaktów z instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz ochroną jej ofiar</p>			
<p>III. Podniesienie wiedzy, świadomości i wrażliwości społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i niwelowania jej skutków oraz wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci i młodzieży w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie poprzez działania profilaktyczne, edukacyjne i informacyjne.</p>	<p>➤ Realizowanie działań o charakterze profilaktycznym, edukacyjnym i informacyjnych skierowanych do mieszkańców Powiatu Rzeszowskie.</p> <p>➤ Opracowywanie i rozpowszechnianie materiałów profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych.</p> <p>➤ Opracowywanie i publikowanie materiałów profilaktycznych, edukacyjnych i</p>	<p>1. liczba osób objętych działaniami profilaktycznymi, edukacyjnymi i informacyjnymi,</p> <p>2. liczba i rodzaj opracowanych i rozpowszechnionych materiałów profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych,</p> <p>3. liczba opracowanych i opublikowanych materiałów profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych na stronach internetowych oraz</p>			

	<p>informacyjnych na stronach internetowych oraz w prasie,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Prowadzenie strony internetowej w celu informowania o możliwościach pomocy i zwiększenia możliwości uzyskania informacji przez osoby potrzebujące ➤ Zbieranie informacji statystycznych mających na celu postawienie trafnej i rzetelnej diagnozy dotyczącej zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Powiatu Rzeszowskiego 	<p>w prasie, 4. Liczba wyświetleń 5. Liczba opracowanych Diagnoz</p>			
IV. Podnoszenie kompetencji osób pracujących w obszarze interwencji kryzysowej i przeciwdziałania przemocy	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Udział w szkoleniach, konferencjach i innych formach doształcania 	<p>1. liczba odbytych szkoleń, konferencji i innych form doształcania, 2. liczba pracowników uczestniczących w szkoleniach,</p>			
V. Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Realizacja programów korekcyjno- 	<p>1. liczba osób uczestniczących w</p>			

stosujących przemoc w rodzinie	edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie, 2. liczba osób uczestniczących w programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc w rodzinie.			
--------------------------------	--	--	--	--	--

